

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gid. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. — Za oznanila
se plačuje od navadne
vrstice, če se natisne
enkrat, 8 kr., dvakrat
12 kr., trikrat 16 kr.,
in vsakokrat za kolek-
30 kr.

Kedaj bo boljše?

II.

V prvem članku smo le bolj v obče pokazali, da je izvir premnogih nadlog, ki ljudstva tarejo, v parlamentarnem centralizmu iskati, da namreč večina poslancev vseh dežel in vseh narodov, prav za prav nemško-liberalna večina v skupni zbornici postave sklepa. — Da to prav ne sodi, je silno lahko dokazati, nesreča je le, da naši nemškutarji nikdar kaj takega ne berejo, kajti v „Tagesp.“ v „Dorfbothe“, „Mbg. Ztg.“ in za Slovence v „Narodu“ postavlja se pred bralce papirnata stena, da ne vidijo in ne spoznajo pravega stanja, ampak se le vnamajo rogatega liberalizma proti kat. cerkvi.

Vprašamo: Kdo je zadovoljen s tem, kar nam daje skupni državni zbor? Od dné 4. novembra lan. leta do 8. maja t. l. je v polletnem zasedanji izdelal 40 postav, med temi pa ni ne ene, ki bi občenemu blagru v resnici koristila. Dvojna nesreča tare ubogo Avstrijo: politično-narodne homatije in pa žalostno stanje financ, trgovine in obertnije. In kaj je državni zbor storil, da se tej dvojni nesreči v okom pride? Ničesar, nasproti pa marsikaj, kar bo občenemu blagru na kvar. Bila je večkrat prilika, spravljivo roko podati Čehom in se z njimi pogoditi, pa vselej je večina nemških ustavakov prijazne ponudbe trmoglavo odbila.

Pokazala je tudi pri več prilikah, da se slovenski poslanci jako motijo, ako mislijo, da bode nemško-liberalna stranka za prijaznost, ktero ji skazujejo, kedaj hvaležna in našim narodnim tirjatvam pravična. Kako bi tudi to bila? Postavno in praktično priznanje naših narodnih pravic pomenja v slovenskih pokrajinah toliko, kakor popustiti nemškutarsko nadoblast, ktere pa nemško-liberalna stranka ne da z rok,

naj dr. Razlag s svojimi tovarši še tako milo in vablivo liberalne pesnice kroži.)*

In kar zadeva žalostno gospodarsko stanje v Avstriji, so se sicer nekte re železnice dovolile, med temi kratka poteza na Dalmatinskem, za ktero so pa le dovolili 1 milijon, kar dela veliko nevoljo, ker ni to skoro nič proti velikim stroškom, ktere bo stala. Poglavitnih vprašanj pa: Kaj storiti, da se omahovanju javnega kredita v okom pride, da se trgovina oživi, obertnija sužnosti nakopičenega kapitala reši, ravnotežje med državnimi dohodki in stroški poravna in posebno še ubogemu kmetovalcu bremena zmanjšajo — teh poglavitnih vprašanj se drž. zbor lotil ni, marveč se jih je skrbno ogibal! Namesto vsega tega, kar državi prav do živega sega, je pa drž. zbor toliko dragega časa porabil za „verske“ postave, ktere bodo tudi državi na kvar, ker podrezujejo katoliški cerkvi žilo čvrstega in veseliga življenja ter jo ponižujejo po besedah samega dra. Vošnjaka pod „policijsko nadoblast“, ki bo zadušila vse društveno življenje, pri mladeži pa veselje do duhovskega stanja, v katerem ne bo odslej nič več se vprašalo, je-li duhovnik sposoben za to in ono mesto, je-li marljiv dušen pastir in mož pravega katoliškega duha, marveč edino le to: ali ni v kakem kotu kateri nemškutarček alj liberalen pahnenec z duhovnikom nezadovoljen, da se mu brž edino odločilno spričevalo podpiše, da ni mož „einer vorwurfsfreien staatsbürgerlichen Haltung.“

Taka je in drugače tudi biti ne more, ako v državi, ki ima raznih narodov in različ-

*) „Narod“ sam to čuti, tolaži pa sebe in bralce s tem, da „letos nismo že videli one strasti proti nam, kakor se je ob enacih prilikah kazala prejšnje čase. To nam more“ — pravi — „upanje ohraniti, da naposled prodre v nemške in vladne kroge prepričanje o pravičnosti naših narodnih zahtev.“ Pač prazno upanje, ki ga podira 14letna skušnja ustavaškega gospodstva. Kaj je nemškim ustavakom za 6—10 slovenskih poslancev, ko jih še blizo 40 českih čisto nič ne moti!

nih verstev, večina v skupnem zboru postave sklepa za vse razmere življenja, večina, ki je pri narodih v grozni manjšini! — Kar je še posebno hudo, ter vsacega dobrega Avstrijanca v srce boli, je to, da se sovraštvo med narodi, med stanovi, med verstvi čedalje bolj širi, domoljubje pa peša. Če namreč ena sama stranka v državi toliko velja, da sme ogromno število katoličanov, ki še niso brezverstvu zapadli, kakor tudi slovan-ske narode žaliti in mučiti, nastane splošna nezadovoljnost, ki je strup domoljubju. „Pustite nas“ — je rekel dr. Smolka v drž. zboru l. 1848 — „pustite nas, da smo Poljaci in Čehi, in bomo dobri Avstrijanci; vi pa hočete (po centralizmu) iz nas posilama dobre Avstrijance napraviti, in zatorej — ostanemo Poljaci in Čehi“ — to je: politični sebičniki, ki le gledajo na se, ker vidijo, da so jim najsvetejše pravice vedno v nevarnosti.

Kedaj bo torej boljše? Po našem in vseh pravih avstrijskih domoljubov prepričanju le tačas, kedar se Avstrija na fedarilistični podlagi vravna. (Konec prihod.)

Gospodarske stvari.

Velika korist gojzdov.

Zdaj ko je spomladanski mráz zopet toliko škode napravil, ko kmetovalec težkega srca misli na poletje, bojé se, da mu toča ali silne plobe še ostalega pridelka na polju ne pokončajo, zdaj je pravi čas, da zopet spregovorimo o veliki koristi gojzdov.

V kaki zvezi so pa gojzdi s temi uimami, boste vprašali. V prav tesni zvezi. Poslušajte: V prirodi (naturi), po božji neskončni modrošti vravnani, so gojzdi poljedelstvu ravno tako potrebni, kakor voda, zrak in toplota. Le nevednost premnogih in samopašnost pri drugih je kriva, da se z gojzdi tako dela, kakor bi za drugo ne bili nego da se iz njih drva za kurjavo, les za stavbe in vejevje ali listje za nastelj dobiva. Iz malomarnosti in nevednosti posestnikov, iz dobičkarije kupcev nastale so na mnogih krajih, kjer so nekđaj košati gojzdi bili, goličave, po katerih se oves ali prosó seje, spašniki napravljajo, da ovce in kôze še one mladice popasejo, ki same ob sebi rasejo. Za nove nasade se ne briga skoro nihčér več. Imamo sicer gojzdne postave, pa kdo misli na to, da bi se tudi zvrševale! Politične gosposke imajo v mestih z drugimi pisarijami preveč opraviti ter se zanašajo na srenje, češ, saj imajo krajno policijo; srenje pa nič ne storijo, ker ne morejo. Splošne vmemarnosti so pa zapravljivci in oderuhi iz srca veseli. Skoro edini so še državni gojzdi in pa nekterih bolj vestnih velikih posestnikov, ki umno in varčno z gojzdi ravnaajo, toda posamesni

ne morejo ustaviti splošnega pokončavanja gojzdov.

Naj torej vsaj svoje bralce gospodarje spodbudimo, da na svoje gojzde prav pazno gledajo ter jih ednako ljubeznjivo oskrbljujejo kakor sadunosnike!

Gojzdi so neizmerne važnosti za poljedelstvo. Vsa rodovitnost zemlje odvisna je od tega, da je mokrota v zraku in na zemlji enakomerno razdeljena. Če je v zraku premalo vodenih delov, nastane suša, zeliščem manjka redilne moče. Zdaj pa poslušajte! Vrh enega samega velikega drevesa izhlapi na dan 10—20 funtov vodenih snov, na oralu tacih dreves blizo 500 centov! In ta množina vode služi večidel rastlinam v okolici v hrano. Kar pa drevesa na vodenih delih izgubijo, pridobijo zopet kot hrano iz zraka, ki je pri gojzdi velikó bolj vlažen, kakor nad goličavami, in obilniših spadlin (Nieder-schlag) nareja.

V goličavah puhti razgreti zrak neprenehoma kar na kviško ter razganja od dalječ prihajajoče deževne oblake, v tem ko jih gojzdi držijo in mokroto ná se vlečejo. — Zatorej tudi gojzdi rôso močno pospešujejo, ker ne spuščajo po noči, kakor goličave alj oralna zemlja, le gorkote, ki v zraku mokroto popiva, ampak puhtijo obilno mokróte, ki se z zračno veže in kot rôsa dalječ okrog zelišča napaja.

Velik vpliv imajo gojzdi tudi na zračje (klima). Dopričano je, da je v gojzdnatih krajih po letu hladneje, po zimi pa milejše kakor v krajih, ki le malo gojzdov imajo al pa nobenih. Odkod to? Odtod, ker po leti obilno izhlapovanje vodenih delov iz dreves manjša silni solnčni pripek, po zimi pa drevje brani mrzlim vetrovom in tudi solnčno gorkoto bolj drži. Več ko je namreč, kakor pri gojzdi, v zraku mokrote, bolj izdatna je tudi v zraku solnčna gorkota in delj časa se drži nad zemljo.

Nasproti pa gojzdi p o m l a d a n s k e m u zmrzovanju močno branijo, ker gorki zračni vlak, ki prihaja od ravnika (ekvatorja), umérjajo, ter s tem prenaaglo kalenje rastlin zadržujejo, na drugi strani pa, kakor po zimi, zdaj še bolj mrzlim severnim vetrovom branijo.

Slednjič so predobrotljiv pomoček proti toči. Že lani (štev. 32.) je bil v „Gosp.“ govor o tem, in škodilo ne bo, ako še enkrat to povemo. Kder je zemlja precej z gojzdi pokrita, se po solnčni vročini prizemeljski zrak (Erd - Luftschichte) polagoma razgreje in gre po malem kot sopuh na kviško. Tu pride v bolj hladne plasti zraka ter se zopet zgosti in pada večidel kot rahel dež na zemljo. Ali druga je pri skalovji in goličavah. Tu se zrak po solnčnem pripeku do poldneva hitro in silno razgreje, hiti naglo na kviško in prišedši na visoko, se nagloma zopet shladi; sopuh se spremeni v vodene kapljice, ki padajo skozi razhlajene plasti zraka ter se še bolj zgostijo in postanejo led. Ob enem je dopol-

dnešnja vročina zrak nad goličavami in skalovjem silno raztenila, iz česar nastane popoldan močno premikanje zraka. Vihar se vzdigne, nevihte podijo ledupolne oblake nad njive, vrte in gorice — v malo urah je ves up ubozega kmeta vničen. —

Modrim gospodarjem bode to zadosti, da spoznajo veliko vrednost gojzdov in skrbijo, da v dobrem stanju ostanejo. Opominjamo le še, da se naj jeseni tudi na to gleda, da družina listja do korenin drevesom ne postrga; listje je drevesom potreben gnoj, brez kterega v gospodarstvu nič ni.

Gospodarske skušnje.

Priseženi vinski mešetarji.

V pospeševanje in polajšanje kupčije z vinom je ravnatelj sadje- in vinorejske šole v Mariboru, g. H. Goethe, ministerstvu poljedelstva v zboru vinorejcev in izvedencev na Dunaju l. 1873 nasvetoval postaviti po različnih vinorejskih krajih prisežene vinske mešetarje, ki bi imeli biti posredovalci med vinorejci in vinskimi kupci. Mešetar bi imel vse zaloge vina svojega okraja v zapisniku na tanko zapisane, in ker bi vina ne le po kolikosti, ampak tudi po vrednosti in ceni poznal, bi vinorejca in kupea pri prodavanju in nakupovanju kot prisežen mož z svojim svetom vestno podpiral. Vinskemu kupcu bi se tako izdatno zmanjšali visoki potroški, ktere pogosto pri nakupovanju vina ima, ker mora dalje iz kraja v kraj, od vinorejca do vinorejca dosti-krat po težavnih in nevarnih potih hoditi.

Mešetar bi moral pred vsem zaupanje vinorejcev svojega okraja imeti; pa bi mu tudi moralo mogoče biti odločene službene ure ali dneve svojemu poslu žrtvovati. Moral bi v vedni dotiki stati z vinorejci svojega okraja in pa z kupci in trgovci vinskimi iz bližnjih in daljnih krajev, in jim kolikor mogoče pomagati, ter jih z stanjem vinske trgovine v svojem okraju seznaniti. —

Kot plačilo za svoje mešetarstvo bi pa od prodajalca in kupea odstotke spečanega vina dobival. — Stvar je po sklepu vinorejcev in krčmarjev v Mariboru dné 11. aprila zdaj tudi v državem zboru sprožena bila, ko je Seidl s tovariši predlagal, da bi se izdala posebna postava, po kateri bi se umetno napravljjanje vina nadzorovalo. Kaj da se misli storiti, še ni znano.

Zoper hrošče ali kebre. Letošnje mrzlo in deževno vreme utegne tudi hroščem ogreniti spomladansko veselje. Če bi pa vendar pozneje prišli in se hoteli za zamudo odškodovati, razgllašamo priprost p o m o č e k zoper nepovabljenе goste, kakor smo ga v nekem listu našli. Vzame se namreč sod, kteremu se na enem konci dno izbije, na drugo dno pa po noči svetilnica postavi v sod, da od mraka do jutra gori. Od zgoraj se

v sodu napravi kolobar iz smolenice (Theer). Luč privabi hrošče v sod, smola jim pa letavke osmoli, da ne morejo več vzleteti. Nekaj jih obleži v sodu, še več pa zunaj, ki se potem lahko pokončajo. Če se to nektore noči ponovi na več krajih, bode ves okraj mrčesa precej rešen. Smolenico nadomestuje tudi vsak drugi klej ali lim.

Napredek vinskih družeb na Štajerskem. Zasadile so vinske družbe na Štajerskem brž prvo leto svojega obstanka t. j. od jeseni 1871 — konca l. 1872. s potroškom kakih 3000 gld. 11¹/₄ orala poskusnih vinogradov in 6 oralov trsovnic z 640.000 trsi najzlahotnejših plemen.

Kteri trs najbolj priporočajo, da se zasaja? „Ovčji rep“ (Lämmerschwanz), „muškatni vrbanšček“, „rumeni (žolti) plavec“, „laški rizlec“, „šopatna“ (Rothgipfler), „rumeni (žolti) Orleanec“, „lindavec“ (blaue Bodenseetraube), „modro kravčino“, (blauer Kölner) in „dišeči traminec“. Kde pa je naš izvrstni „moslovec“ ostal? — O ti priliki si ne moremo kaj, da bi ne omenili izvrstnih besed, ktere skušeni sadjerejec, H. Goethe, v svoji knjigi „der Obstbaum“ str. 94 o izbiranju sadovnih dreves pravi. On piše: „Vsak, kdor se z sadjerejo za gospodarstvo peča, bode vsakikrat v svoji bližnji dobra lokalna (krajna) plemena, ki v tistem kraju najbolj storé, našel, in ki so se v tamošnjih okolščinah že mnogo let najbolj obnesla. Po takih plemenih se bode toraj v tem slučaju z največo gotovostjo pred vsem seči moglo“. Tako piše zvedenec o izbiranju sadnosnih dreves. Po našem prepričanju velja to gotovo tudi o izbiranju trtnih plemen.

Na Českem imajo neki blizo 20 milijonov sadnih dreves. Leta 1857 se je iz Českega 80.000 meric sadja izvozilo in za nje 640.000 fl. potegnilo. Leta 1865 se je pa 283.000 centov sadja izvozilo in tudi primerno denarja za-nj potegnilo. Bodi to Slovencem v izgled in spodbudo, da prav marljivo sadna drevesa zasajajo!

Dopisi.

Iz mariborske okolice. (G. Seidl'nu za slovo.) Žgavnih in strelnih darov Kamčani niso mogli pri odhodu „straha“ opraviti, ker je cela družina zginola iz Kamee kakor dim, ki ga vihar razpodi. Vendar ne moremo te prilike opustiti, da ne bi nekoliko pojasnili zaslug Seidlnovih, ktere ostanejo Kamčanom in vsej okolici v vednem spominu, kajti so precartane. Seidlnovi volilci tega se ve da brali ne bodo, brali pa bodo mnogi, ki že zdavno Seidlna poznajo in ga torej ne volijo. Bodi torej pametnim Slovencem v pouk, kar povemo.

Seidlnove zasluge so:

1. Huda posilnost, ker je po vsej sili hotel biti Kamčanom „strah“. Vrlega, že rajnega g. Hraudo, je tako dolgo toževal, dokler ga ni ob vso čast spravil. Pred 13 leti si je potem po gladkem in ostrem srenjsko predstojništvu privojeval. G. Hrauda je imel še vsaj posestvo v kamški srenji, in vendar ga je Seidl odpravil; sam pa zdaj nima ničesar več v srenji, in vendar se govori, da misli natihoma ostati predstojnik, menda zato, ker so ga mariborski odborniki za častnega srenjčana napravili, nikdar pa Kamčani! Bil je vse, kar koli srenjčan biti zamore; srenjski predstojnik, oča ubogih, prvosednik cerkvenega skladnega odbora (Kirchenkonkurrenzausschuss), šolskega odbora in šolski oglednik itd. Biti je hotel naposled še cekmešter, pa je bil odpahnen, zato se je pritožil zoper volitev, pa ni ničesar opravil. S kratka: vse je bil Seidl, le župnik in kaplan še ne, večkrat se je pa v župnijske in cerkvene reči vtikal, se pa tudi vselej več menj spekel. —

2. Šolo je sicer s kmetskimi žulji pozidal, pa na dolgu še je 7000 gld. Ko bi ne bil „strah“ plana napravil, da mora spodaj v šoli velika „kajha“ biti, kamor res najmanj sodi, bi se poslopje bilo dalo bolj po ceni postaviti. Toda kar je „strah“ zapovedal, bilo je vselej kakor amen v Očenašu.

3. Mrtvašnico alj kostenjak je vse leta v mislih nosil, zdaj pa celó odnesel. Bila bi veliko bolj potrebna kot „kajha“, in v 13 letih bi se bila lahko postavila. Včasih Drava mrtvo truplo izvrže, katero mora pod milim nebom po dva dni ležati, kar se je lansko leto in že večkrat prigodilo. Pa za mrtve mu je malo mar, le do živih ima korajžo.

4. Uta za gasilne reči sredi Kamcee dela žalosten vtis na memogredočega, in marsikteri mestjan je že rekel: „Alj je to mogoče pod Seidlnovim županstvom?“ V 13 letih je do drobne strohnela, ker ji strehe manjka. Gasilna orodja, lestvice (lojtre) in kavli („hakli“) niso več za drugo, kakor za v peč. Neki gospod zagledavši uto je rekel: „Das ist wohl ein Gamser-skandal!“ Čudil sem se sam že večkrat, kako je mogoče takošen nered pod onim, ki ima vedno „postave“ in §§. na jeziku.

5. Gospode župnike je rad toževal, pa večidel ni ničesar opravil.

6. G. kaplane je hotel predstavljati in preganjati, ako niso hoteli v njegov ostudni rog trobiti.

7. Celó župnikovih pravic se je polastil. Neki blagi gospod iz Maribora je cerkvi sv. Urbana v oporoki (testamentu) sporočil 200 gold., ktere je dohtar L. v Mariboru imel za izplačati. Brez župnikovega vedenja, podpisa in farnega pečata se po postavi takošni sporočeni dnarji ne

smejo vzeti, pa g. Seidl je denarje vzel, ki se mu bodo le po tožbini poti z rok izpipati dali.

8. Hodil je tudi rad po kaplanski bernji, ker je dopisoval in prigovarjal svojim liberalnim pritlikovcem, da naj kaplanu ničesar ne dajo, češ, da ni hotel njemu pokoren biti, njemu služiti. —

9. Posebno jezo je imel nad narodnjaki. Marsikteri kmet od narodne stranke ga je poprosil, da naj pri dotični gosposki naznani čas, kedaj da bi rad slive ali vinsko drožje za domačo rabo žgal, ker potem ni treba dače plačati. Navadni odgovor Seidlnov je pa bil: „Da bin ich euch recht, bei der Wahl aber nicht“ (tukaj sem dober, pri volitvi pa ne.) Ko mu je čvrst narodnjak na enak surov odgovor djal: „Bom že drugih gospodov našel“, — mu odvrne Seidl z nevoljo: „Wir werden schon machen“, vendar ni ničesar storil in kmetje so morali opustiti žganje alj pa dačo plačevati.

10. D. mizar, izvrsten narodnjak, je po naključbi oko zgubil in zavoljo prepričlih dohodkov so ga v bolnišnico zapeljali. Da ne bi sam plačeval stroškov, prosi srenjskega predstojnika za spričevalo uboštva. Toda kdor ni bil njegov prijatelj, ni našel milosti pred njim; in tako je tudi tega poškodovanca kruto odpravil s tem: Naj ti le duhovniki pomagajo (se ve, da je rabil po liberalni šegi zaničljivo besedo)!

11. Ker mu je združevanje peterih srenj spodletelo, se je strahovito hudoval, posebno 8. aprila v mariborškem okrajnem zastopu. Sošli so se bili predstojniki vsega okraja kakih 90 mož. Strastno je govoril zaradi zjedinjenja srenj rekoč: Boljše je, da se zjedinite, ker po novi postavi (ktere pa nikjer ni — vredn.) mora imeti vsaka srenja svojega žandarja in mu mora tristo gold. plačati. Če ne, — bom jaz 300 gld. od srenjskih doklad yzel in ga plačal, da bo berače izganjal. — Čudno se je kmetom zdelo, da le za preganjanje ubogih toliko skrbi, za tatove in druge nereda v srenji se pa ne zmeni. Naposled še pristavi: „Pet srenj sem imel v Kamci že združenih, pa kamški kaplan je letal od hiše do hiše ljudem prigovarjat, da naj se ne zedinijo, zdaj še znabiti treh ne dobim“. — Da ni vse Kamcee pod svoj klobuk dobil, gre prva hvala srenjskemu predstojniku v Rosbahu g. J. K. Ni se J. K. pustil pod jarm spraviti in srenje so ostale vsaka za se, dobili so tudi pečate nazaj. (Konec prih.)

Iz Slovengradca 10. maja. (Po volitvi.) Včerašnji dan bil je za nas žalosten, ne samo zato, ker je naš nasprotnik, Šmit, bil izvoljen, temuč še veliko bolj zato, ker smo se s polnim zaupanjem na nektare možé zanašali, da bodo za pravično stvar stali kakor skala, alj v svojo veliko začudenje in žalost smo spoznali, da smo se zeló goljufali, ker tudi ti možje druga niso kakor omahljiv trst, ktereга vsaka sapa, tudi nemškutarska omaja. (Žalostni nasledki tisočlet-

nega tlačanja, vsled kterega vidijo ubogi ljudje v nemškutarjih — svoje gospode! Vredn.)

Da smo propali, se ne čudimo, ker vemo, kako da so nasprotniki od vseh strani, od zgoraj in od spodaj delali. Še prej, ko so bile prvotne volitve v našem okraji končane, nam je nekdo izmed liberalne stranke napovedal, da naš kandidat iz tega okraja ne dobi 8 glasov. Od kod se je to vedelo? Gotovo se je že pri izbiranji volilnih mož na to gledalo, da se vsak zaveže le za liberalca glasovati. S kakošno silo da so nasprotniki pritiskali, kaže to, da sta dva volilca iz Vuzenice še pred volitvijo natihome pobegnila, ker sta se grozovitih Marnberžanov zbala. Nekteri so iz strahu, da se komu zamerijo, doma ostali. (Kaj pa, ali vas nič ni strah pred Bogom, da je vaša strahopetnost liberalcem voda na mlin? Vredn.)

Slava pa Vam, vrli možje iz Soštanskega okraja! Vi se niste dali ustrašiti niti daljni poti, niti slabemu vremenu, niti draženju mladoslovencev, ki so bili prišli vodo na svoj mlin napeljevat, pa niso nijednega glasa vlovili! Toraj še enkrat: Slava takim korenjakom, slovenskim poštenjakom!

Izid volitve je bil tale: Dr. Šuc je dobil 27 glasov, F. Schmit pa 37. Zdaj pa vi Smitovci le čakajte, koliko dobrega da vam bode izvoljeni nemško-liberalni poslanec v Gradcu pribojeval!

Pristavek vredništva. Od druge strani pozvedamo, da je 18 poštenjakov Soštanskega okraja za našega narodnega kandidata glasovalo, kar je vse hvale vredno in jasen dokaz, da ne zahaja zastonj mnogo odtisov našega lista v tiste kraje. Nasproti so pa 3 Pačani za Schmita, al Schmitta, al Schmida, al Schmieda (v vseh teh oblikah smo že ime po novinah brali, ne vemo toraj, ktera da je prava), glasovali, zakaj? tega menda sami ne vedó, in če to vedó, jim pač ni na čast, kakor tudi drugim ne, ki se dali so vloviti.

Od sv. Barbare v Haložah. Pri nas se je dobro, izvrstno kazalo; 29. apr. je pa posebno na vršinah, dné 6. maja pa v nižinah, sadje večidel celó, trsje do polovice, na Zavrču še bolj; veliko trsja je po zimi spokalo. — Pa Bog nam naj le to betvo še ohrani, kar je ostalo! — Šibo Božjo jako obhčitimo, pa kaj še vse pride! — Vino je poskočilo, malo ga je in kupcem je predrago! —

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Drž. zbor se je razšel, in poslanci vseh strank imajo zdaj priliko svojo vest izpraševati, je-li vse prav bilo, kar so storili in kar so opustili.

Preden se je drž. zbor končal, so se v njem prav zanimive stvari godile. — Viharna bila je debata o postavi za deželno brambo, ki se ni celó po vladnem načrtu sprejela, marveč se

je v §. 10. odbila tirjatev, pri konjiškem oddelku napraviti kádre (cadres), to je: v službi vedno obdržati toliko oficirjev in prostakov s konji, da zamorejo, kadarkoli je potreba, novinci in dopustniki (urlavberji) brž vstopiti, ter je vse pripravljeno, da je krdelo skoro popolneno. Stvar je za izurjenost konjenikov važna in šlo je samo za 78.000 gl. Toda kolovodje nemško-liberalne stranke so bili nasproti. — Poročevalec odborove večine, stotnik Seidl, je pri tej priliki pravo zadel ter v obrambi postave posebno dra. Giskro zgrabil, očitajé mu neke skrivne namene (prusaske alj kali?), iz kterih je proti postavi, ktero je kot minister sam priporočal (bila je namreč že enkrat predložena.) Kljuba modrim besedam vojnega ministra Horsta so bili kádri s 157 glasovi proti 97 zavrženi, kar je tudi gosposka zbornica storila. Tako je zopet pri tej priliki kakor tudi poprej večkrat vlada pri svoji lastni stranki na cedilu ostala, ustavaki so pa s svojim postopanjem gledé deželne brambe največ sebi škodovali.

Prav čedna je bila tudi ta-le: Poslanec Wickhof s tovarši je vprašal fin ministra, kaj, kako in kedaj da misli splošni denarni in trgovinski nadlogi, ki je zdaj hujša od lani, v okom priti. Minister Depretis je odgovoril tako, kakor je pričakoval vsak pameten človek, ki dobro ve, da fin. minister ni vsemogočen ter mu ne nosi sv. Miklavž vsako noč milijonov denarja. Rekel je minister, da vlada vse skuša, kar je v njenih močeh; da je ustanovila 16 državnih posojilnic, da pa ne more zato, da je toliko lahkomišelnih ljudi pri sleparskih bankah zgubilo in da splošno nevoljo povišuje še — slaba letina itd.

Z odgovorom se ve, da ni nihčér zadovoljen, nihčér pa tudi povedati ne ve, kako bi se naj stanje zboljšalo? Poslanec žl. Plener je hotel razgovor o tej stvari sprožiti in je predlagal, da naj brž drugi dan odgovor ministrov v pretres pride; pa glej, ustavaki so ta predlog s 126 glasovi proti 70 zavrgli! Kako je to mogoče, se vpraša vsakdo. Ali se ustavaki bojé slišati pravih uzrokov, ki so rodili žalostno gospodarsko stanje v Avstriji? Skoro bi človek to mislil. „Wiener Tgbl.“ ve o tem povedati, da je eden liberalnih poslancev pred sejo na uho vlekel razgovor med vodjem „pravne“ stranke in nekim tovaršem, ki je rekel: „Danas hočemo ministrom in liberalcem poštenih povedati!“ — „Dà“, je bil odgovor, — „to hočemo in jaz bom razvil naš gospodarski program“. Te besede zanese liberalni poslanec med svoje, in brž se je sklenilo, proti temu glasovati, da pride odgovor ministra v pretres, ker so se bali resnice, ki bi utegnili na dan priti. Če pa zdaj ni, bo pa gotovo v jeseni prišla na dan, in tačas bodo srca vsled slabe letine bolj pripravljena resnico poslušati.

Z železnico Dunaj-Novi za zdaj nič ne bo, ker menjka pravega fonda, je rekel min. Banhans. — Obveljal je pa sklep, da se cesarjevič

Rudolfove železnice do Trsta izpelje. — O izjavah ministra Andrassy-a v delegacijah zastran vnanje politike govorimo prihodnjič, ker nam danas prostora primanjkuje.

Štajersko. Vspeh volitve v Slovegradu popisuje dopis. Tukaj le opazujemo, da se pri nevednosti mnogih kmetov boljših uspehov tudi v prihodnje nadjati ne moremo. Ko bi ljudje vedili, kaj da nemško-liberalna stranka v dež. zboru dela, bi ne mogli človeka voliti, ki spada k tej stranki. Stroški za šole znašajo že zdaj 7% vsega davka; vpeljati se hočejo nove „upravne“ srenje, ki bodo mnogo novih stroškov prizadevale, med kmete pa zasejale ustavaških pijonirjev v podobi policijskih komisarjev itd. itd.? — Vse to in druge neugodne razmere skušamo list za listom pojasnovati, pa — kdo bere to? — Nasproti pa liberalcev neumno hujskanje proti duhovnikom, da se že mnogim ljudem res po glavi vrti. Poglejte v hrvaški, kranjski, poljski dež. zbor, povsod sede med poslanci tudi duhovniki, v Zagrebu še prav mnogo, ker ljudstvo ve, da bodo tisti vendar najbolj njegove prave koristi zastopali, ki so ž njim v duševnem in materialnem oziru v tako ozki zvezi. Mnogi naših kmetov pa so tako zaslepljeni, da si volijo — nasprotnikov za svoje zastopnike! Zato pa gre vse križem, in bo še hujše. — Od dež. zbora sklenjeni postavi, da se učnina odpravi in učiteljem plače povišajo, (7% naklade k vsem davkom) ste potrjeni.

Za poduk in kratek čas.

Anton Sivka.

(Izgled kršanskega učitelja.)

(Dalje.)

Rajni Sivka je bil vnet katoličan, veren sin sv. katoliške cerkve. Vsako leto si ga po trikrat in še večkrat vidil iti v Konjice k spovedi in k sv. obhajilu. Ni se sramoval sredi kmetov pri spovednici čakati, da je vrsta nanj prišla. Ko se je v Konjicah vstanovilo katol. politično društvo, se je Sivka brž dal med društvenike zapisati. Kolikor vemo, si tega nobeden drug učitelj vsega okraja ni upal storiti, — Sivka je pa ostal neustrašen ud tega društva — do svoje smrti! Ko pride nekega dne s pobotnico po svoje pičlo plačilo, mu liberalni ud konjiškega šolskega sveta začne oponašati, češ, da on noče spoznati, koliko da so liberalci za učiteljski stan storili. Sivka nekoliko časa tiho posluša, potem se pa kratko odreže, rekoč: „Ako me hočete dražiti, Vam kmalu šolo pustim, pa grem nazaj za cerkvenega službenika.“ To je zdalo. Od te dobe so ga liberalci večidel pri miru pustili. Lep dokaz, da se liberalci značaje v bojé, in le do polovičarjev korajžjo imajo.

Rajni Sivka si je tedaj v svojem življenju

zaslužil častno ime „kršanskega“ učitelja. On si je pa želel, ne le otrokom, ampak tudi odraslim biti v izgled. K temu mu je bilo pred vsem skrbne hišne gospodinje potreba. Bil je že 34 let star, že 5 let samostalen učitelj v Špitaliču, in vedno je bil še samec. Zdaj sklene poiskati si tovaršico, ki bi bila po duhu in mišljenju njemu ednaka.

Dobro je vedel, kako imenitna da je za nja časno in večno srečo stopinja, katero namerava storiti. Posvetoval se je zastran tega večkrat s svojimi prijatelji in sosedi. Denarja ni iskal, želel je le najti nevesto, ki bi bila bogata na čednostih in razumna v rečeh, katere dobra gospodinja vedeti mora. Bog mu je dal najti takošno dobro tovaršico življenja, kakor si rajni gotovo boljše ni mogel želeti. O binkoštih l. 1860. je pobožno kršansko deklico, Angeliko Englert, hčer tadanjega Drameljskega učitelja g. Englerta, k altarju peljal. Trinajset let sta v lepi zastopnosti in ljubezni skupaj preživela. Modra žena je vedla o svojem času molčati in o svojem času prav govoriti. Tako se je pri hiši ljubi mir in ž njim Božji blagoslov ohranil. Bog je ta v resnici kršanski zakon oblagodaril s hčerko Angeliko in s štirimi sinovi: Antonom, Karolom, Jožefom in Francetom. Dobremu očetu bili so otroci za Bogom največje veselje, pa tudi največja skrb. Sam jih je zjutraj klical, sam jih umival in opravljal; sam je ž njimi juterno in večerno molitev pobožno molil. —

Začel je pa zdaj tudi bolj misliti, kako bi po poštenem potu svoje premoženje pomnožil. S svojimi dohodki, katere je imel večidel od cerkvene službe, je umel tako varčno ravnati, da si je v par letih tudi nekaj na stran položil. S tem prihranjenim denarjem si je kupil nad Špitalsko cerkvijo malo kmetijo, ki je na lepem mestu; pa bila je zanemarjena, kar pa novega gospodarja ni splašilo. Imel je priložnosti, sosedom v djanju pokazati, kako naj se kmetije zboljšajo, da se dohodki pomnožijo. Veliko njivo poleg starega vinograda je s trsjem zasadil, in je tako v zemljo sbrnil zaklad, ki bode njegovim dedičem sčasoma obilnih obresti dajal. Popravil je poslopja in zasadil povsod mnogo sadunosnih dreves. Žalibog da mu ni bilo dano, vsega izpeljati, kar je nameraval. Alj s tem, kar je v kratkem času storil, se je umnega gospodarja dovolj spričal. Kar je učil, je sam iz skušnje poznal in tudi storil. (Dalje prihodnjič.)

Zoper pijančevanje na Ruskem.

Na Ruskem je od nekdanj huda napaka, da ljudje preradi žganjico pijejo. Dolgo se je govorilo in nasvetovalo, kako v okom priti napaki, ki narod razdeva. — Namesto dolgih besed so se na mnogih krajih kmetje krepko združili in sklenili, da si sami pomagajo. V ta namen se je nekte-

rim krčmarska pravica vzela, drugi se pod posebno protipazbo al kontrolo djali. To se je zgodilo v Mohilevskem okraju, v 46 kmečkih srenjah. Po srenjskih ukazih (in srenje imajo na Ruskem v taci rečeh več govoriti kakor pri nas) je prepo-vedano, toliko natakati gostu, da se vpijani, po- sedati po krčmah, ali davati žganjice na kredo alj proti zastavi kake stvari. Kdor se le enkrat proti tem določbam pregreši, se takoj kaznuje; kdor se pa v tretje pregreši, pride pred srenjsko sodnijo (v manjših prestopkih sodijo namreč zapri- seženi srenjski možje — brez gosposke).

Še bolj odločno se postopa v Penškem okraju. Blizo 200 srenj je sklenilo, da sploh na kmetih nobena krčma biti ne sme; vsled te naredbe se je 94 krčem zaprilo, in se je 1096 oseb zaradi pijančevanja obsodilo. In vsi pošteni ljudje te naredbe z veseljem pozdravljajo.

Nauk za nas: Dajte ljudstvu dobrih, praktičnih srenjskih postav, národnih gosposk in národno samoupravo kakor je na Ru- skem, pred vsem pa modrih, národnih šol, in bo skoro vse drugače!

Slovensko slovstvo.

„Poročilo o Dunajskeje svetovne razstavi 1873“. Tako se glasi knjižica, ktero je spisal g. Fr. Šolmajer, odbornik c. k. kme- tijske družbe Kranjske, in na svetlo dala ista družba.

Tu najdeš od izvedenca, ki je sam vse pregledal, popisane stvari, ki so bile iz vseh de- lov svetá na Dunajski razstavi. Na eni strani so slovenske, na drugi pa nemške besede, da zamore vsakdo porabiti prekornostno knjižico. Naj si je kdo na razstavi sam bil ali ne, mu bode ta kni- žica zanesljiv kašipot, da bo pravo vrednost vsega, kar je bilo razstavljeno, spoznal in si to- rej v raznih oddelkih kmetijstva in obrtnije lahko pomagal, če hoče svoje gospodarstvo zboljšati.

Knjižica je tako bogata in izvrstna, da je le želeti, naj bi prav mnogim v roke prišla. Kdor je želi, naj se obrne do kmetijske družbe v Ljub- ljani, kder pozve tudi ceno knjižici, ki ne bo previsoka, dasi blizo 5 pol knjižica obsega.

Marljivi, za blagor svojih slovenskih rojakov močno vneti pisatelj, g. Josip Godina-Ver- delski v Trstu, spisal je in ravnokar izdal kni- žico: „Izvirek premožnosti“ ali pravi pomo- ček za nje napravo in vstanovitev med ljudstvom. Na 108 straneh lično tiskane knjižice razvrstil je g. pisatelj svoj nalog po naslednjih členkih: 1. Delo in nja moč. 2. Zaupanje in zanašanje na samega sebe. 3. Umna in pravočasna paraba vgodnih priložnosti. 4. Denar in ravnanje z njim. 5. Brzdanje nagnenj, poželenj in navad. 6. Do- bro gospodarstvo. 7. Kako se človek lahko ogib- lje škodnih dolgov? 8. Hranilnice in pomočna društva. 9. Društva zmernosti. 10. Nekaj o tako

imenovanem „komunizmu“ in „socijalizmu“. 11. Skrb za zdravje. 12. Obnašanje z ljudmi. 13. Prava pobožnost.

Kakor se iz tega načrta vidi, je g. pisatelj svoj predmet res vsestransko razvil. Vpleteni so med posamesnimi členki izgledi iz zgodovine najnovejšega časa, kar vsakega bralca mika in k dobremu vzbuja. Slednjič je tudi to vse hvale vredno, da ne spada g. pisatelj k zagrizenim, no- vošegnim liberalcem brez vere, marveč jim na več krajih, posebno pa v poslednjem členu kaže, da so — na krivem potu, po katerem se ne pride do blagostanja in sreče.

Z dobro vestjo torej priporočamo knjižico pred vsem našim bralnim društvom, potem pa gg. učiteljem in odrasli mladeži, da jo vsi pri- dno čitajo.

Velja samó 24 kr. in se naroča pri izda- telju pod napisom: G. Josip Godina-Verdelski v Trstu (Via Farnedo — šte. 28.

Razne stvari.

(Cerkveni rop in tatvine.) V torek, 5. maja je zopet hudobnež v kapelo na slovenski Gori, podružnici sv. Jakoba v Lembahu, skoz okno ulomil in škrinjico spraznil, potem pa od znotraj ključavnico odtrgal in pete odnesel. Denarja je malo dobil, pa vendar veliko hudodelstvo storil, ker je cerkev obropal. — Ravno tisto noč so tatje na Laznici pri K. R. v žitnico prišli, kakih 6 va- ganov zrnja, nekaj kmetijskega orodja, platna in vina vzeli, potem pa srečno odrinili. Ulomili niso nič, ker so s ključem odprli in zopet zaprli. Hiša stoji v vesi, predrznost tihotapev torej toliko več.

(V Grižah) je obče spoštovani in priljubljeni g. župnik M. Arzenšek dné 30. apr. nesrečno z voza padel in si nogo nad kolenom ulomil. So- čutje faranov je občno in gotovo bo tudi molitev za skrbnega dušnega pastirja.

(Po čem da so postave.) Glasilo ustavakov, naših postavodajalcev, namreč „N. fr. Presse“, je soštela, da znaša dnina 319 poslancev od 4. nov. p. l. do 7. maja t. l. 232.050 gld. Ko bi bili česki poslanci v drž. zboru, bi bilo tudi stro- škov za 26.000 gld. več. Ker je bilo 63 sej, stane vsaka blizo 3842 gld.; in ker je 40 postav sklenjenih, stane vsaka blizo 5800 gld. Pa to še niso vsi stroški. Morebiti polovico tega se po- troši za pisarnico zbornično, za stenografe, tiskovne stroške, papir itd. Zares drage postave, ko bi le tudi obdačencem „drage“ in mile bile!

(Sila ljudi moliti uč.) Na Ogerskem letina prav tako slabo kaže kakor pri nas. In kakor pri nas ne vedó poslanci tudi na Ogerskem druga, kakor da finančnega ministra poprašujejo, kaj da misli storiti, da se občni nevolji v okom pride? Minister Ghyzy je pa med drugim v svojem odgovoru rekel: „Naš blagostan visi na tem, ali nam Bog dobro alj pa slabo letino da“. — Te-

daj spozna novi finančni minister, da je vendar še Nekdo, ki ima velik, da odločilen vpliv na številke v državnem proračunu! Ghyzy k spada liberalni levici, nja ponižnost je torej toliko bolj posneme vredna.

(Samomor.) Dne 8. t. m. se je v Mariboru v grajšinskem logu pri ribnikih obesil in zadrgnil Fr. Krebs, ki je prejšnji dan zaradi tatvine iz službe bil zagnan. Tako se pri vnevarnežih hudobija hudobiji priklepa, grešno življenje pregrešno sklene.

(Koliko ljudi da je kolera pomorila.) Hajše od krvavega boja 1. 1870 je morila 1. 1873 kolera. Na samem Pruskem (brez renskih pokrajin in Vestfalije) je od konca maja do početka decembra pomorila 23.242 ljudi, na Poljskem več ko 26.000, na Ogorskem blizu 100.000; — v naših deželah gotovo tudi mnogo tisoč, natanko še ni znano.

(Velika gostilnica na Golovcu.) Kdor je prijatelj izletov na planine, ga bo mikalo slišati, da se je na Golovcu (Speikkogel der Choralpe) med Štajerskim in Koroškim postavila velika gostilnica, ki je zdaj gotova. Za pobištvo se je napravila loterija, ter so gospe labodske doline z lepimi darovi stvar pospešile.

(V Celovcu) se je šiba zopet v šolah vpeljala. Po večletnih žalostnih skušnjah so si torej vendar novi pedagogi slednjič pameti kupili in segli po pomočku — stare šole!

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptuju		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	7	40	7	20	8	—	7	30
Rži	5	50	5	10	4	50	5	30
Ječmena	4	80	4	50	4	—	4	15
Ovsa	2	70	2	90	2	40	2	80
Turšice (koruze) vagan . .	5	40	5	25	5	20	5	28
Ajde	4	30	4	20	4	80	4	70
Prosa	5	—	4	90	4	—	—	—
Krompirja	2	40	2	20	2	—	2	60
Sena cent	1	50	2	—	1	10	1	10
Slame (v šopkih)	1	40	1	80	—	80	1	40
„ za steljo	—	80	1	15	—	60	—	90
Govedine funt	—	31	—	30	—	30	—	24
Teletine	—	30	—	30	—	32	—	24
Svinjetine	—	32	—	30	—	40	—	34
Slanine	—	44	—	40	—	40	—	40
Drva 36" tvrda seženj.							9	

Loterijske številke:

V Trstu 9. maja 1874: 39 51 90 69 47.

Prihodnje srečkanje: 23. maja.

Dražba cerkvenega vina.

V Kamnici pri Mariboru se bo prihodnji tvevrek, dne 19. maja, v cerkveni kleti edenajst polovnjakov lanskega vina po dražbi oddalo.

Začetek dražbe o 9. uri predpoldne.

Cerkveno predstojništvo.

Za letno dobo

obračam pozornost na svojo zálogo

raznih slatin 1—2

najnovjšega polnenja; ob enem priporočam: najboljšega sira, emendolskega, Schwarzenbergovega, grojerskega prve vrste, jako priljubljenega Straskega; veronskih in ogerskih salami; kave raznih vrst, sladkorja, najboljšega ruskega in kitajskega čaja; pravega Jamajškega ruma, mustarda v majhnih vedričkih 5—7 lotov; povretega, najboljšega sadja v malih vedričkih; vsakovrstne moke na parnih mlinih zmlete, po najnižji ceni; Liebigovega mesenega izlečka, ki nadomestuje meseno juho; slednjič švedskih ožigalnic brez smradu, zavitek po 14 kr.

Konrad Grillwitzer,

v Mariboru na velikem trgu.

Tudi jemljem rad v zameno žito in sočirje.

Ces. kralj.

dvorni puškar

Ivan M. Erhart,

v Mariboru priporoča:

Puške dvocevke od spredej za nabijati iz železa od 12 gl. — kr.

(do najvišje cene.)

Puške dvocevke od spredej za nabijati iz svila (drota) . 18 „ — „

(do najvišje cene.)

Lefauchaux (lefoše) iz svila od 30 „ — „

(do najvišje cene.)

Lencaster (lênkaster) in svila od 44 „ — „

(do najvišje cene.)

Revolverje 8 „ — „

(do najvišje cene.)

Pistole dvocevke 2 „ 50 „

„ enocevne 1 „ 30 „